

Innehåll

Om författarna 7

Inledning 9

Del 1 Heder

Samira 17

1 Hederslivet 27

Nejla 71

2 Multikulturalismen 81

Parvi 107

3 Den dubbla bristen 117

4 Tron och hedern 127

Gabriel 139

Del 2 Samvete

5 Den svenska debatten 149

6 Den strukturella välviljan 179

Fatme 191

7 Den djupa staten 201

Noter 237

Litteratur 241

Om författarna

Eduardo Grutzky deltog som ung på 1970-talet i vänstergerillan Montoneros under diktaturåren i Argentina, vilket ledde till en sjuårig fängelsevistelse under mycket svåra förhållanden med grym tortyr. En Amnestygrupp på Island räddade hans liv. Han utvisades 1981 till Israel och flyttade tre år senare till Sverige, och har här sedan dess arbetat med utsatta grupper, framför allt kvinnor och barn, och för mänskliga rättigheter. Han startade ungdomsverksamhet i Sobelhuset i Tranås 1993, blev senare chef för Fryshusets sociala verksamheter i Stockholm och drog i gång Elektra och Sharaf hjältar – två omfattande ungdomsprojekt för att motverka hedersideologin. Elektra startades 2001 och syftade till att kurativt, preventivt och opinionsbildande stödja tjejer i hederskulturen (den verksamhet som i dag går under namnet Elektra har inte samma inriktning). Genom ALMAeuropa, organisationen som Eduardo Grutzky numera verkar i och som han var med om att initiera, har arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck bedrivits både i internationella samarbeten och genom konkreta insatser i Sverige.

www.almaeuropa.org

Lars Åberg var på 1970-talet aktiv i det som kallades den progressiva kulturrörelsen och tog bland annat initiativet till den första Folkfesten i Malmö. Han har arbetat som reporter på Dagens Nyheter, Sydsvenskan och Sveriges Radio och är medarbetare på Göteborgs-Postens kultursidor. Under många år har han skrivit om integrationsfrågor och debatterat barns uppväxtvillkor i ett alltmer segregerat samhälle. Bland det tjugotal böcker han gett ut märks flera rapporter från Malmös problematiska baksidor, som *Flower power – om Barn i Stan och det som gror på Seved* och *Stora famnen –*

pappa Dallas i Rosengård. För närvarande arbetar han med dokumentationer kring ett somaliskt ungdomsprojekt och en verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn, många av dem drabbade av hedersförtryck. Han har skrivit flera uppmärksammade reportageböcker från USA, senast *West*.

www.larsaberg.se

Inledning

En ny form av heder har introducerats i Sverige under de senaste decennierna.

Det är en hedersideologi som struntar i mänskliga rättigheter och är oförenlig med demokratin. Att ifrågasätta eller bryta mot dess normer medför stora risker. Kollektivet kontrollerar individen. Hederskulturen är antidemokratisk och påminner om en maffia. Den ägnar sig åt antifeminism och främlingsfientlighet.

Heder är i det här sammanhanget en föreställning om att en hel släkts goda rykte är beroende av dess förmåga att kontrollera kvinnorna och deras kroppar. Genom att bevaka den kvinnliga sexualiteten försäkras sig familjen, släkten eller klanen om bibehållen heder.

Mord är den yttersta, brutala konsekvensen av hedersideologin, men barbariskt våld är inte dess normala, vardagliga uttryck. Det är i stället den maktutövning och de hot om våld och uteslutning som präglar de utsattas vardag.

Vi vet inte hur många hedersmord som har begåtts i Sverige eftersom statistiken bygger på osäkra och subjektiva uppgifter. Antalet säger inte heller särskilt mycket om de sammanhang som göms där bakom. I själva verket är mordet ett misslyckande som visar att hederskulturen inte har förmått hålla ihop sina skaror. Det som kännetecknar ett liv i hederns skugga är att det hålls i schack och inte gör något väsen av sig. Allra bäst fungerar ideologin när ingen utanför den egna kretsen märker av den.

Hederslivet innebär en tillvaro nedsänkt i ett vardagligt övervakningssystem – de samlade små gesternas tyranni. Man kommer inte undan; familjen, släkten, byn, klanen har individen under uppsikt. Beger man sig utanför ramarna bådars det inte gott. Något särskilt behöver inte heller ha inträffat, det kan räcka med rykten och skval-

ler. Någon umgås med fel person, vänder blicken åt fel håll, antyder fel ambitioner eller skickar sms till fel mottagare.

Demokrati kan beskrivas och definieras på olika sätt, men handlar om rättvisa, om att makt och inflytande fördelas bland så många som möjligt och att alla ska kunna göra sina röster hörda. De mänskliga rättigheterna är demokratins förutsättning. Om inte alla människor har lika mycket värde kan vi inte tala om verklig demokrati.

Enligt Ungdomsstyrelsens rapport *Gift mot sin vilja* fruktar 70 000 ungdomar i Sverige att de inte själva ska kunna välja vem de vill gifta sig med. Det är ett av flera uttryck för att inte alla barn och ungdomar i vårt land har samma rättigheter. De, vars framtidsutsikter och livsval begränsas av hedersideologin, lever i många avseenden i en värld för sig.

Vi väljer att prata om detta som hedersliv eftersom det är hela livet som berörs, infiltreras och infekteras. Vi skriver här om ett system som i vanliga fall inte ger sig till känna i blåmärken eller rubriker. Vi pekar på liv som nagelfars ner i minsta por så att släktens heder kan behållas eller återupprättas. Vi berättar om fem ungdomar som Eduardo har lärt känna i sitt arbete med ungas utsatthet i hederskulturen: Samira, Nejlja, Parvi, Gabriel och Fatme. Vi synar i boken också den tolerans och passivitet från omgivningens sida som gör att de som växer upp med hedersideologins normer inte tillåts leva som sina jämnåriga.

I vår bok berättar vi om hur denna destruktiva brottslighet kan se ut i konkreta fall i Sverige och vi redogör för och problematiserar insatser som gjorts för att bemöta och bekämpa den. Eftersom myndigheterna inte alltid följer de politiska besluten är det befoget att talat om ”den djupa staten”, ett inbäddat byråkratiskt och ideologiskt motstånd mot att ta hederskulturen på allvar och motarbeta den. Vi vill också bryta med den undvikande passivitet som Rädda Barnen har företrätt genom att censurera beställda rapporter i ämnet och som Botkyrka kommun visat genom att trolla bort en tjänstemannarapport om hedersvåld och skriva dit en egen slutsats om att våldet ”inte är begränsat eller kopplat till viss religion eller etnicitet utan förekommer med varierande styrka i hela världen”.¹

Sådant har ju sagts förut och vi kommer att få höra det igen:

Patriarkala synsätt finns i alla samhällen och eftersom det är precis likadant överallt kan vi inte göra någonting åt saken. Men med missriktad ängslan för att bidra till stigmatisering försvinner förutsättningarna för opinionsarbete och förändring. Det är dåliga nyheter för barnen och ungdomarna på skuggsidan.

Världen flyttar och flyter, vi har migration och blandkulturer in på oss, bland oss, i oss. Förändringarna väcker hos vissa en längtan efter det bestående; den paradoxala men psykologiskt kanske begripliga reaktionen kan bli en betoning av kulturens eviga värden, dess orörlighet och opåverkbarhet. Kultur blir något man föds in i och avsikten är att man ska stanna kvar innanför ramarna. Vi lever i mångkulturella samhällen, men där mångkulturen försetts med en teoretisk överbyggnad – multikulturalismen – har kulturellt stillastående kommit att premieras på kulturblandningarnas bekostnad. I mångfaldens namn uppmanar multikulturalismen oss att inte förfäras och bli upprörda om någon kultur exempelvis inskränker kvinnors rättigheter.

Vad som händer är då att vi får allt mindre att säga varandra; det gemensamma samhället blir ointressant när kulturer ska placeras i formalin. Den som på politisk väg försöker påverka kulturella förhållningssätt anses begå maktövergrepp. Den som själv vill göra om sin kultur förlorar sin identitet och sina rötter. Ett konservativt ideal har återkommit: Bli den du redan är. Värderingar är dock någonting man ansluter sig till eller befriar sig från.

Människor är inte alls så rädda för det okända som det ofta påstås. Folk i allmänhet hyser ingen rädsla för andra planeter eller för musik från regnskogen. Det som oroar de flesta av oss är tvärtom det som vi redan känner till men inte förmår hantera.

En sådan sak är segregationen. Sannolikt beror oron på att effekterna redan är kända och vi kan se vad som sker. Segregationen sli- ter sönder samfälligheten, kraften är centrifugal och den stimulerar privatisering i form av exempelvis friskolor när vi tvärtom behöver gemensamma lösningar.

I det segregerade samhället, som inte är nytt men delvis annorlunda, har bristen på överblick och inflytande alltför ofta kommit att definieras som ett mångkulturellt problem snarare än som ett demo-

kratiskt. I mångkulturella diskussioner förväntas man inte ta ställning eftersom allting anses vara lika mycket värt. Ganska många till vänster, till exempel bland Vänsterpartiets företrädare, accepterar reaktionära ståndpunkter om de sveps i kulturens, religionens eller etnicitetens mantel. Detta leder till att man inte har några invändningar mot präster eller imamer i personalgruppen på kommunala skolor; man tolererar att skattefinansierade verksamheter anställer män som vägrar ta kvinnor i hand; på dagis och i skolan vänjer man sig vid att småkillar spottar på kvinnlig personal. Skulle vi också rycka på axlarna åt kommunalanställda som inte hälsade på svarta?

Teorin om en ständigt närvarande strukturell rasism, ett slags samhällelig dna-kod, är besläktad med tron att människan av naturen är en ond varelse. Eftersom rasismen finns överallt riskerar varje enskild handling också att bli rasistisk. Möjligheterna att åstadkomma förändringar tycks närmast obefintliga. Påståendet att alla är rasister även om de inte alltid själva är medvetna om det påminner en del om utsagorna från de dörrknackande bibelförsäljare som gör gällande att alla behöver Gud fast de ännu inte har insett det.

Antirasism gick en gång i tiden ut på att alla skulle behandlas lika, oavsett ursprung. I dag kan man hävda att människor ska behandlas olika just på grund av skillnader i härkomst och trosuppfattning. Rättvisan anses plötsligt öka ju mer ojämlig behandlingen är. Färgblindheten som ideal har ersatts med extrem färgkänslighet. Det kompensatoriska draget leder till pigmentanalyser och högskolekurser i kritiska ras- och vithetsstudier.

I den mest febriga antirasismen märks en tendens till överslag; man övertar fiendens världsbild och klär den i annan retorik, men kommer i slutänden ut i dagsljuset inte helt olik de religiöst och politiskt motiverade separatister som förenas i övertygelsen om att vi, jordens invånare, är så grundläggande olika att vi inte kan ha någon framtid tillsammans. Ona idéer och handlingar knyts till ljushyade. ”Vithetsnormen” förutsätts nu hänga samman med vissa värderingar och åsikter – en rasistisk uppfattning som blivit antirasistiskt mode. Samhällsanalyser som förklarar idéer och handlingar med hudens eller hårets färg blir inte mer aptitliga av att serveras på kultursidor eller i universitetens lunchfik.

Det har gått ett halvt sekel sedan Martin Luther King höll sitt berömda tal om drömmen om jämlikhet:

– Jag har en dröm om att mina fyra små barn en dag skall leva i en nation, där de inte bedöms efter färgen på sin hud utan efter måttet på sin karaktär.

Med tvåhundrausen deltagare var samlingen i Washington 1963 den mäktigaste av den amerikanska medborgarrättsrörelsens manifestationer. Den optimismen, den visionen om ett människovärde frikopplat från härkomsten, tycker sig många behöva nu när var vi alla uppmuntras att gå runt och känna oss individuellt förorättade och förfördelade.

Ämnet för den här boken, och det sammanhang det måste placeras i, är känsligt att diskutera – det vet vi både av egna och andras erfarenheter.

En del namnkunniga debattörer har förnekat hederskulturens existens eller förringat dess effekter. För att blanda bort korten har de i allmänna termer pratat om mäns våld mot kvinnor, om ett globalt patriarkat, och framhållit det uppenbara att svenska kvinnor mördas och misshandlas av svenska män.

Det som emellertid skiljer ut hederskulturen och gör den unik är planläggningen, dess långsiktiga kalkyl och kollektivistiska prägel. När den leder till våldshandlingar förbereds dessa kollektivt och möter sedan kollektivt bifall. Hela familjer och släkter är involverade. Individen offras för att rena kollektivet. Kontroll och förtryck hör till vardagen. Våldsdådet är en överlagd handling som ofta förbereds under lång tid och som kan ha medkonspiratörer i flera länder. En enskild mördare som tar livet av en kvinna möter ingen sympati. Han fördöms tvärtom av samhället, av oss alla. Den kollektive mördaren kan däremot få den närmaste omgivningens stöd, framlyft av en moralisk övertygelse. Han är sammansvärjningens utsända. Även om han skulle offras genom att bli gripen och dömd har han med sin gärning skänkt heder och ära åt kollektivet.

Hedersdebatten i Sverige har varit konfrontatorisk, men förnekarna har successivt blivit färre. Bland dem som fortfarande sätter hederskultur inom citationstecken märks en mindre grupp vi-och-dom-forskare – vi kallar dem så för att de ihärdigt delar in befolk-

ningen i två grupperingar baserade på härkomst – som i kraft av sina akademiska positioner alltför länge har kunnat betraktas som experter på någonting som de i grunden hävdar inte existerar. I deras ögon blir osminkade beskrivningar av hedersideologins konsekvenser till och med rasistiska. Med detta synsätt förminskar de alla de tusentals kvinnor och män runtom i världen som under århundraden har bekämpat hederstänkandet.

Tanken verkar vara att man inte ska prata om faktiska problem utan hellre tiga om dem så att ingenting kan förändras. Just den hållningen, att acceptera en segregation där de mest utsatta inte betraktas som lika mycket värda som andra medborgare, är den verkligt rasistiska.

Stockholm och Malmö, juni 2013

Eduardo Grutzky

Lars Åberg

DEL 1

HEDER

SAMIRA

Samira var på intet sätt ovanlig; hon var snarare ganska representativ för dem som tog kontakt med Elektra.

Hon var strax under 18 år, uppväxt i Sverige med föräldrar från Mellanöstern, och hon hade gått i den vanliga svenska skolan. Familjen var inte särskilt religiös, men när Samira kom in i puberteten upptäckte hon nya gränser i sin vardag. Hennes mobiltelefon kontrollerades dagligen och hon måste komma hem direkt efter skolan. Aktiviteter efter skoltid var uteslutna. Hon skulle vara hemma och ta hand om sina småsyskon. Framför allt skulle hon inte umgås med någon utanför släkten.

Samira såg sig omkring och fann att hon var övervakad av en stor grupp människor. Flera av dem var inte ens släkt med henne utan kom bara från samma del av världen. Detta var något nytt. Hon stod under bevakning. Hon kände det som om alla kurder i Stockholm hade henne under uppsikt.

I familjen förekom en del våld, det var som en surrande grundton i vardagslivet. Mamman slog barnen och pappan slog allihop. Samira kunde skoja om "toffeln", en speciell inomhustoffel som många med hennes bakgrund är bekanta med, och hennes mamma brukade springa efter barnen och slå på dem med den. Alla syskonen fick smaka på toffeln, den landade på ryggen, i huvudet, på rumpan och armarna. Det gjorde ont, men man fick inga allvarliga skador. Det hörde hemma i uppfostran, i disciplineringen. Den sortens våld var så normaliserat att det betraktades som en självklarhet – en del av barndomen och av livet.

I ett annat sammanhang, i en intervjubok om hbt och hederskultur, berättar en kille om hur han klagar hos sin mamma över att pappan misshandlar honom. Hon svarar:

– Vad ska då *jag* säga? Vet du hur jag har lidit? Jag skiljer mig ändå

inte. Vi korsade gränsen mellan Irak och Irak med häst och vagn och du klagar för att du får en örfil.²

För Samiras del handlar det inte om något våld som lämnar fula märken. Däremot är misshandeln, både den fysiska och den psykiska, ständigt närvarande. Hon är förtvivlad när hon dyker upp hos Elektra, känner att hon snart inte kan ta ett steg utan att vara iakttagen. Det är svårt att andas, att hitta ett eget litet utrymme där hon kan komma upp till ytan.

Det blir långa samtal om vad som kan göras för henne. Fortfarande är samhällets möjligheter begränsade; alldeles för ofta konstateras missförhållanden som sedan bara negligeras. Så länge någon är utsatt för ett akut hot kan man placera henne i skyddat boende, men vad händer när det akuta visar sig vara konstant? När hotbilden fräts in som en tatuering?

Om en tjej som Samira ger sig av hemifrån är det för att lämna ett tillstånd som bäst kan beskrivas som permanent.

Just i den här stunden finns inget akut hot. Det finns ingen hemlig pojkvän, ingen upptäckt av smussel. Det finns inget sms från fel person och därför ingen anledning för familjen eller släkten att göra något drastiskt.

Hotet utlöses först i det ögonblick Samira bestämmer sig för att ta konsekvensen av sin övertygelse om att hon inte vill leva på det här sättet. Den dagen hon drar igen dörren bakom sig och hoppar av är det en hel livsstil som ifrågasätts, ett intrikat mönster av sammanvävda trådar som rivs upp. Det finns inte någon borte tidsgräns, och det går det inte att blåsa faran över efter en vecka, en månad eller ett år.

Man vill gärna tro att varje sådan här berättelse är exceptionell, och det är den också utifrån ett individuellt perspektiv, men när liknande redogörelser fogas till varandra, läggs ovanpå varandra som vore de karbonkopior, blir systematiken uppenbar. När skam, vanära, heder sköljs runt i blodomloppet kan minsta illavarslande tecken från den misstänkta orsaka propp i systemet. Något måste göras. Beslut ska fattas. Alla berörs.

Samira hade kunnat hamna i situationer som blev akuta, men hon visste var gränserna gick. Hon visar stor skicklighet när hon döljer sitt revolverande inre för familjen. Samtidigt vet hon att det är just brytningen, att hon ska sparka bakut, som de fruktar och alltid när misstankar om. Det är därför hon kontrolleras. Bristen på tillit finns i tofflens förlängning.

Till vardags vilar hedern på en bister grund av hårdhänt uppfostran. En biträdande rektor i en Stockholmsförort berättar om sin skola, där 97 procent av eleverna har utländsk bakgrund, att väldigt många blir slagna hemma. Stryk som inslag i uppfostran är norm. De samhälleliga strukturerna har skapats för att ta hand om enstaka fall av misshandel och vanvård. När en hel skola lever med detta in på bara skinnet tar uppgivenheten över:

– Om lärarna skulle behöva anmäla det här skulle de inte kunna ha någon undervisning över huvud taget, de skulle bara syssla med anmälningar.

1979 förbjöds aga i svensk lag. Den lagen satte inte bara stopp för övergrepp utan förändrade också attityder. Det blev helt oacceptabelt att slå barn. De som ändå gjorde det betraktades som ömkliga eller som individer med problem som måste behandlas. Både myndigheter och folk i allmänhet har reagerat starkt mot alla former av barnmisshandel.

I det segregerade Sverige har våldet som uppfostringsmetod kommit tillbaka de senaste decennierna med grupper, som flyttat hit från länder med en annan syn på barns integritet och rättigheter. Agaförbudet tränger inte in i de miljöer, där vuxna anser att barn ska tillrättavisas med handflatan eller toffeln. Det är känsligt att prata om skillnader i värderingar, men uppenbart att de finns.

Ibland kan det kollektivistiska levnadssättet framställas i närmast poetiska vändningar. En man, som försvarade mordet på Fadime Sahindal i Uppsala 2002, förklarade sin hållning genom att jämföra familjen med ett träd. Har man ett vackert fruktträd i sin trädgård och en av grenarna angrips av insekter så att frukten ruttnar, då måste man avlägsna den sjuka grenen för att trädet ska överleva.

Samhället vilar med det här synsättet ytterst på släkten eller klanen. Individens värde är villkorat och knutet till lojaliteten gentemot kollektivet. Många kan vittna om väldigt positiva upplevelser av stora släkter, där människor träffas och barnen har gott om vuxna omkring sig. Gemenskapen skänker både glädje och skydd; det är naturligt att vilja vara tillsammans, att ingå i ett sammanhang. Här finns också en frihet från formalia. Man blir inte bjuden på middag vid en bestämd tid utan tillbringar hela dagen ihop och

börjar kanske med att åka och handla ingredienserna i grupp. Man stannar några dagar, tittar på tv, skypar med släkten. Det är fullt med barn i rummen.

Där bakom kan det se annorlunda ut; det finns också återkommande berättelser om att man under sådana sammankomster upplever sina första sexuella kontakter i form av övergrepp från familjemedlemmar. Personer som har utsatts för hedersvåld kan beskriva hur övergrepp har begåtts av någon farbror eller äldre kusin i samband med släkträffar. Själva situationen gör det fullständigt otänkbart att då prata om det.

Den som väljer att bryta med den här stora gemenskapen blir också oerhört ensam, och den ensamheten är annorlunda än den som kan överväldiga den som skiljer sig eller får se sin partner gå bort. En kvinna, vuxen, hon är över 25 år, ska ta sig till ett skyddat boende i en Stockholmsförort och får en kram och en tunnelbanebiljett tryckt i handen. Hon blir överväldigad av kramen – ingen utanför släkten har tidigare tagit i henne – men dessutom förtvivlad. Det är första gången hon ska åka tunnelbana alldeles själv och hon har absolut ingen aning om hur man gör med biljetten. Trots att hon är vuxen och trots att hon har levt i tjugo år i Sverige och talar felfri svenska har hon aldrig rest någonstans på egen hand. Hon är vilsen i det samhälle dit hon nu är på väg i inre exil.

Historier som Samiras tenderar att bli utdragna. Det händer inte så mycket från den ena dagen till den andra. Hennes beslut mognar långsamt, liksom en droppe som sakta gör en grop i stenen. Både utifrån och inifrån sett kan hela livet framstå som ett malande, lågintensivt förtryck.

Samiras familj har hela tiden haft en plan: Den äldsta dottern ska gå i skolan och lära sig läsa och räkna och skriva och sedan ska hon gifta sig och få barn. Föräldrarna sätter inget egentligt värde på utbildning. Att hon gör läxorna och klarar proven är i grunden ointressant. Om hon kommer hem och berättar att hon har lyckats bra på ett läxförhör i kemi är det ingen som blir glad. Vad ska Samira med kemi till?

Så en dag bestämmer hon sig. Det är en dag med hög luft och lätta molnflikar; man ser längre då, drar efter andan, vill pröva vingarna. Hon vill inte göra någon polisanmälan och socialen ska inte dras in, men det

sista är ofrånkomligt eftersom Samira inte har fyllt 18 ännu. Det har inte hänt något särskilt den här dagen eller dagarna dessförinnan. Hon ska inte bli bortgift dagen därpå. Det är inte ens risken för att hon så småningom sannolikt kommer att bli det som avgör. Hon vill bara kunna andas.

Det första, pockande problemet är hur man ska kunna få ut henne ur lägenheten med alla de kläder och saker som hon vill ta med sig.

Vid avhoppet finns det fyrtiofem minuter att använda sig av. I tre kvart står lägenheten tom, sedan är det för sent.

Allt är planerat, alla aspekter diskuterade. Samira vill lämna ett brev där hon förklarar för sin familj varför hon gett sig av. Det är också nödvändigt för att de ska veta att hon inte har råkat illa ut. Olika versioner skickas fram och tillbaka över bordet, pennorna raspar, Samira rynkar pannan. Hon vill inte vara elak och framställa släkten som grottmänniskor. Hon skriver att hon håller på att kvävas, att hon vill leva ett normalt liv. Mer komplicerat är det inte. Hon lägger till att hon vet att föräldrarna vill hennes bästa, men att de förstår hennes bästa på ett sätt som hon inte kan acceptera; hon vill ha ett friare liv än det hon kan få med dem.

Sådana här avhopp kan bli komplicerade. En gång, i Jönköping, fick flickan hämtas i skolan, med hjälp av kuratorn, och slussas ut bakvägen och in i en hyrbil med täckta registreringsskyltar.

Vid insatsen kring Samira används två fordon som inte kan kopplas till de inblandade. Folk vaktar utanför fastigheten och två personer följer med henne upp i lägenheten och hämtar det hon vill ha med sig. Allt går som det ska.

Efteråt är Samira lättad, glad, närmast euforisk. Hon har lagt brevet på köksbordet. Hon ska få bo i en lägenhet som är tillgänglig för sådana här ändamål.

Vad ska hända sedan? Den springande punkten är kontakten med familjen.

Trots att man av erfarenhet från bland annat Tyskland vet att man inte bör ha någon telefon om man ska kunna leva verkligt skyddad väljer Samira att behålla sin telefon.

Det är ett dåligt tecken eftersom det i sådana här fall närmast kan betraktas som en naturlag att när avhopparen hör av sig till familjen visar det sig att hela tillvaron där hemma har kastats över ända.

En rad katastrofer har plötsligt drabbat släkten. De mest osannolika historier dukas upp. Alla mår dåligt, de får utbrott, talar om att kasta sig ut genom fönstret.

Den ensamman tjejen, som lämnat alla kända strukturer bakom sig, sitter nu här med stort ansvar för andras välfärd. Hennes agerande har slagit sönder tillvaron för flera av hennes närstående. Det som så uppenbart handlar om känslomässig utpressning och manipulation framstår för de inblandade som sanning. Även om man berättar för avhopparna att det är just detta som alltid händer vill de ogärna lyssna. Det tränger inte in. De dramatiska rapporterna från hemmafronten bär på en svåremotståndlig kraft. Det positiva från uppväxtåren bubblar upp, glada minnen förstärks och det som varit negativt är som bortblåst.

– De har lovat . . . Vet du vad? Jag ska få gå på disco!

Detta är det absolut vanligaste, det är detta som händer vid kontakter med familjen. Endast vid enstaka tillfällen väller ursinnet fram:

– Du är en hora. Vi vill inte ha med dig att göra.

Men det är väldigt sällsynt. Det brukar bli:

– Nej, nej, kom hit du, vi förlåter dig.

Eftersom det handlar om en form av medberoende finns skäl att jämföra med alkoholisten som blir trodd när han lovar att bättra sig. Den mest försåtliga komponenten i den emotionella manipulationen är småsyskonen. I bakgrunden finns alltid hotet om att det som inte kan göras mot avhopparen, kommer hennes yngre systrar att drabbas av.

Det hinner inte gå mer än tjugofyra timmar innan Samira tar telefonkontakt med sin familj och hon får kalla fötter när hon hör hur de alla redan har brutit samman. Endast hon kan ställa allt till rätta igen, genom att komma tillbaka.

Det blir krismöte, men hon verkar inte ens ledsen. Hon samlar anletsdragen och säger att hon nu har uppnått sitt mål. På ett oväntat sätt har hennes utbrytning lett till att hon nu både kan ha familjen kvar och leva det fria liv hon önskar sig. Hennes villkor uppfylls; hon kommer att få välja utbildning och hon ska få gå på disco med sina vänner. Allt kommer att bli bra.